

KONSTANTIN MOMIROVIĆ i ANKICA HOŠEK

Zavod za kineziološku antropologiju

Fakulteta za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu

Izvorni znanstveni članak

UDC 519.273.4 : 372.879.6 : 796.1/9 : 797.21

Primljeno 10. 11. 1987.

**PRILOG POZNAVANJU ODGOJNE ULOGE
SPORTA:
DISKRIMINATIVNA ANALIZA
NEKIH SPORTSKIH DISCIPLINA U
PROSTORU SOCIJALNIH STAVOVA**

socijalni stavovi / sport / sportske discipline /kanonička diskriminativna analiza /

Uzorak od 718 zdravih muškaraca, u dobi od 19 do 27 godina, među kojima su bili proporcionalno zastupljeni oni koji se ne bave sportom, i koji se bave onim sportovima kojima se bavi više od 0.5% Jugoslavena ove dobi i spola, ispitan je sa 5 skala za procjenu stava prema samoupravljanju, kleronacionalizma, autoritarnosti, konformizma i socijalnog hostiliteta. Jedina diskriminativna funkcija značajna na razini pogreške tipa I od 0.01 bila je definirana niskim vrijednostima na skalama hostiliteta i autoritarnosti, ali i negativnim stavovima prema vrednotama socijalističkog samoupravljanja. Najveće pozitivne vrijednosti na ovoj dimenziji imali su odbojka, automobilizam, vaterpolo i atletika, a najveće negativne vrijednosti boks, judo, biciklizam, stolni tenis, skijanje i nogomet. Međutim, zbog relativno niske kanoničke korelacije (0.35) i malog broja entiteta u pojedinim sportskim disciplinama ove rezultate treba razmatrati sa krajnjim oprezom i provjeriti u nizu narednih istraživanja. Ipak, nedvojbeno je da se oni koji se bave različitim sportovima razlikuju na jednoj socijalno krajnje nepoželjnoj konstrukciji socijalnih stavova, i da je stoga krajnje vrijeme da se preispita način odgojnog djelovanja trenera i drugih koji su odgovorni za odgoj omladine koja se sustavno bavi sportom.

1. UVOD

Iako, kako je to i inače s mnogim terminima koji pripadaju području pedagogije, nije sasvim jasno što se u nauci¹ i svakodnevnom kolokvijalnom jeziku razumije pod odgojem, bar jedna, možda najvažnija, komponenta tog pojma je bez sumnje vrlo bliska onome što bi se operacionalno moglo definirati kao formiranje sustava vrednota, socijalnih stavova i modulacija socijalnog ponašanja.

Upravo zbog toga ima neobično malo empirijskih istraživanja odgojne uloge sporta (Bredemeier, 1984), a još manje diferencijalne analize različitih sportskih disciplina pod vidom njihova odgojnog djelovanja. I ona istraživanja, koja su problem odgojnog djelovanja sporta reducirala na problem vrednota, stavova i socijalnog ponašanja, u pravilu su bila usmjerena na analizu veza između tako definiranih odgojnih varijabli i intenziteta bavljenja sportom i/ili sportskih postignuća, bez obzira na to o kome se sportu radi, a ne na ispitivanje relativne efikasnosti pojedinih sportova u formiranju socijalno prihvatljivih vrijednosnih i socijalnih stavova (Ibrahim, 1968; Stevenson, 1975; Hošek, 1972, 1973; Mraković, Hošek, Juras i Sabioncello, 1974; Momirović, Hošek i Poduška, 1987; Hošek, Petrović, Momirović i Horga, 1982; Mraković, 1972; Mraković, Juras i Metikoš, 1972).

Rezultati ovih istraživanja, iako nisu uvijek sasvim sukladni, ne daju mnogo argumenata u prilog u gotovo svim zemljama deklariranih teza da je odgoj u najširem smislu, a ne samo tjelesni odgoj sveden na razvoj motoričkih sposobnosti i postignuća, jedan od tri najvažnija cilja sporta (Park, 1983).

Tako su Hošek, Petrović, Momirović i Horga (1982) našli značajne pozitivne veze između bavljenja sportom i najvažnijih konativnih karakteristika, ali ne i autoritarnosti; za jedan poseban aspekt ove osobine, slične je rezultate dobio i Ibrahim (1968)². Međutim, Hošek (1972, 1973) nalazi značajne pozitivne veze autoritarnosti, konformizma, a zatim i kompleksne dimenzije definirane, u stvari, dogmatikom orijentacijom, sa sportskom aktivnošću maloljetnih delinkvenata, a sličan rezultat, ovoga puta na uzorku školske omladine, dobijaju Mraković, Hošek, Juras i Sabioncello (1974). Momirović, Hošek i Poduška (1987) nalaze, doduše, da je samoupravna vrijednosna orijentacija i snižena razina socijalnog hostiliteta u značajnoj pozitivnoj vezi s angažiranošću sportom i postignutim sportskim rezultatima, ali ponovo nalaze značajnu parcijalnu korelaciju između autoritarnosti i intenziteta bavljenja sportom.

Uostalom, bez obzira na statističku značajnost, numeričke vrijednosti koeficijenata asocijacije bile su tako niske, da se niti jednom od navedenih istraživanja hipoteza o pozitivnoj odgojnoj ulozi sporta nije mogla ozbiljno braniti.

¹ U znanosti, čini se, pojam odgoja i onako ne postoji

²Mada u drugačije koncipiranom istraživanju, interpretativno su slične rezultate dobili Maier i Lavrakas (1981).

Jedan od razloga neki od spomenutih autora nalaze u tome što, zbog mnogih razloga, različiti sportovi mogu imati sasvim različite, pa i oprečne učinke. Jer, nema sumnje da spontana selekcija, socijalna mikroklima u različitim sportskim granama, posredni efekti posebnih zahtjeva različitih sportova na razinu i organizaciju kognitivnih, motoričkih i konativnih karakteristika i, s tim u vezi, sistemi selekcije i programi treninga, utjecaj statusnih karakteristika na preferenciju, a katkada i mogućnost bavljenja pojedinim sportovima i, naravno, stručna naobrazba i ideološka orijentacija trenera mogu imati vrlo različite efekte na vrijednosnu orijentaciju i socijalne stavove onih koji se sustavno bave različitim sportovima.

Osnovni cilj ovog istraživanja je stoga da se utvrdi, na jednom reprezentativnom uzorku iz sportski potencijalno najaktivnije populacije, da li oni koji se sustavno bave različitim sportovima imaju i različitu vrijednosnu orijentaciju i različite socijalne stavove.

2. METODE

Istraživanje je provedeno na uzorku od 808 ispitanika muškog spola, u dobi od 19 do 27 godina, koji je bio formiran kao dvoetafni uzorak s optimalnom alokacijom iz jugoslavenske populacije klinički zdravih i pismenih ispitanika ove dobi i spola koji dobro razumiju i govore srpsko-hrvatski književni jezik. Nakon što su iz uzorka eliminirani ispitanici koji se bave sportovima čija je učestalost, u populaciji iz koje je uzorak izvučen, manja od 0.5%, u uzorku je ostalo 718 ispitanika. Ovaj je uzorak podijeljen u grupe sa slijedećim proporcijama: 1. Ne bavi se sportom (.306), 2. Nogomet (.440), 3. Košarka (.040), 4. Rukomet (.021), 5. Vaterpolo (.007), 6. Tenis (.008), 7. Odbojka (.011), 8. Stolni tenis (.009), 9. Atletika (.014), 10. Biciklizam (.015), 11. Judo (.009), 12. Boks (.014), 13. Streljaštvo (.014), 14. Auto moto sport (.008), 15. Skijanje (.013), 16. Plivanje (.008), 17. Gimnastika (.007), 18. Karate (.018) i 19. Ostali sportovi (.024).

Svim je ispitanicima, u uvjetima potpune anonimnosti, primijenjeno pet skala za procjenu vrijednosne orijentacije i socijalnih stavova³: 1. SAM (samoupravna vrijednosna orijentacija, .89, .89, .65), 2. ETN (kleronacionalizam, .89, .88, .63), 3. AUT (autoritarnost, .81, .81, .52), 4. KON (konformizam, .86, .88, .76) i 5. FROM (socijalni hostilitet, .89, .90, .67).

³U zagradi je sadržaj prve glavne komponente, i zatim redom pouzdanost, reprezentativnost i homogenost skale. Autori svih skala su V. Jerbić i S. Lukić. Njihove metrijske karakteristike ispitali su Wolf i Momirović (SAM, 1987; ETN, 1987), Momirović i Wolf (AUT, 1987; KON, 1987), Momirović, Wolf i Ignjatović (FROM, 1987). Povezanost ovih skala sa intenzitetom sportske aktivnosti analizirali su Momirović, Hošek i Poduška (1987).

Diskriminativna analiza sportova izvedena je pod klasičnim modelom kanoničke diskriminativne analize⁴. Zbog malog broja stupnjeva slobode u pojedinim grupama hipoteza ohomogenosti matrica kovarijanci u tim grupama nije mogla biti testirana. Hipoteza o razlikama centroida grupa na diskriminativnim funkcijama testirana je jednom modifikacijom Bartlettovog testa (transformacijom vrijednosti χ^2 u vrijednost sa Snedecorovom raspodjelom, sa df i ∞ stupnjeva slobode). Iz standardnih koeficijenata kanoničke diskriminacije izračunati su, uobičajenim postupkom, koeficijenti kanoničke korelacije između diskriminativnih funkcija i identično izvedenih linearnih kombinacija rezultata u testovima socijalnih stavova, projiciranih u prostor što ga razapinju vektori selektorske matrice koja opisuje pripadnje entiteta pojedinim grupama. Koeficijenti sklopa diskriminativnih funkcija normirani su dijeljenjem s maksimalnom apsolutnom vrijednošću. Izračunate su i Mahalanobisove udaljenosti između svih grupa u prostoru što ga razapinju vektori varijabli za procjenu socijalnih stavova.

Pri interpretaciji rezultata valja voditi računa o tome da su u svim skalama stavova rezultati obračunati tako da veća vrijednost znači manji intenzitet prvog predmeta mjerenja skale; taj je predmet mjerenja uvijek definiran kao prva glavna komponenta standardiziranih čestica.

3. REZULTATI

Najvažniji dio dobijenih rezultata prikazan je u ovim tabelama:

* U tabeli 1 su kvadrati koeficijenata diskriminacije (λ^2), koeficijenti kanoničke korelacije (ρ), postotak objašnjenog intergrupnog varijabiliteta (P), vrijednosti Bartlettovog χ^2 testa (χ^2), stupnjevi slobode (χ), vrijednost F testa (F) i oznaka vjerojatnosti pogreške pri odbacivanju hipoteze da je stvarna vrijednost kanoničke korelacije jednaka nuli (Q);

* U tabeli 2 su normirani koeficijenti ušešća skala stavova u formiranju značajnih diskriminativnih funkcija;

* U tabeli 3 su centroidi grupa na značajnim diskriminativnim funkcijama;

* U tabeli 4 su Mahalanobisove udaljenosti između grupa u prostoru što ga razapinju vektori varijabli za procjenu socijalnih stavova.

Kako se vidi iz tabele 1, formirane su dvije funkcije na kojima se centroidi grupa razlikuju uz pogrešku zaključivanja tipa I manju od 0.05 (ova je pogreška za prvu funkciju manja od 0.01). Ove dvije funkcije odgovorne su za skoro 73% ukupne intergrupne varijance u prostoru socijalnih stavova, no njima pridruženi koeficijenti kanoničke korelacije nisu suviše visoki (0.35 i 0.24 su, zapravo, prilično niske vrijednosti po kriterijima koji su uobičajeni u svim modelima kanoničke analize).

⁴ Autori zahvaljuju M. Matečić, J. Radaković i N. Erjavec za pomoć pri obradi podataka.

Tabela 1. KVADRATI KOEFICIJENATA DISKRIMINACIJE (λ^2), KANONIČKE KORELACIJE (ρ), POSTOTAK OBJAŠNJENJA INTERGRUPNOG VARIJABILITETA (P), BARTLETTOV TEST (χ^2), STUPNJEVI SLOBODE (η), F TEST (F) I VJEROJATNOST POGREŠKE PRI ODBACIVANJU HIPOTEZE $\rho = 0$ (Q)

FUNKCIJA	λ^2	ρ	P	χ^2	η	F	Q
1	.14	.35	50.17	185.24	90	2.06	<.01
2	.06	.24	22.62	94.30	68	1.39	<.05
3	.04	.21	16.14	51.82	48	1.08	>.05
4	.02	.14	6.81	21.26	30	.71	>.05

Tabela 2. NORMIRANI SKLOP ZNAČAJNIH DISKRIMINATIVNIH FUNKCIJA

VARIJABLA	W_1	W^2
1 SAM	.82	.37
2 ETN	.34	-.85
3 AUT	.84	-.22
4 KON	.34	-.26
5 FROM	1.00	1.00

Tabela 3. CENTROIDI GRUPA NA DISKRIMINATIVNIM FUNKCIJAMA GRUPA

GRUPA	C_1	C_2
1 Ne bavi se sportom	.34	-.14
2 Nogomet	-.26	.07
3 Košarka	-.16	.15
4 Rukomet	.63	.58
5 Vaterpolo	.74	.08
6 Tenis	.26	.78
7 Odbojka	.80	.05
8 Stolni tenis	-.42	-1.03
9 Atletika	.68	.56
10 Biciklizam	-.67	-.24
11 Judo	-.68	.92
12 Boks	-1.07	-.51
13 Streljaštvo	.41	-.32
14 Auto-moto sport	.78	.50
15 Skijanje	-.33	-.38
16 Plivanje	-.04	.30
17 Gimnastika	.05	-.72
18 Karate	.33	-.30
19 Ostalo	.00	.11

Tabela 4. MAHALANOBISOVE UDALJENOSTI IZMEĐU GRUPA

1 Ne bavi se	(1)
2 Nogomet	.65 (2)
3 Košarka	.61 .22 (3)
4 Rukomet	.81 1.05 .91 (4)
5 Vaterpolo	1.10 1.44 1.29 1.10 (5)
6 Tenis	1.27 1.24 1.19 1.02 1.95 (6)
7 Odbojka	.65 1.15 1.00 .02 .76 1.50 (7)
8 Stolni tenis	1.20 1.14 1.27 1.97 2.03 2.03 1.76 (8)
9 Atletika	.92 1.17 1.09 .62 .95 1.42 .76 2.05 (9)
10 Biciklizam	1.10 .69 .84 1.67 1.81 1.65 1.69 .93 1.66 (10)
11 Judo	1.60 1.13 1.07 1.45 1.74 1.73 1.74 2.15 1.48 1.46 (11)
12 Boks	1.59 1.19 1.22 2.08 2.05 2.15 2.01 1.12 2.23 .97 1.62 (12)
13 Streljaštvo	.33 .82 .76 .94 1.04 1.54 .57 1.20 1.03 1.27 1.70 1.61 (13)
14 Auto-moto	1.23 1.49 1.40 1.02 1.70 .72 1.30 2.09 1.40 1.87 2.11 2.32 1.45 (14)
15 Skijanje	.90 .70 .69 1.40 1.43 1.81 1.22 1.00 1.53 .99 1.39 .94 .80 1.92 (15)
16 Plivanje	.88 .73 .53 .84 1.21 1.30 .95 1.60 1.19 1.31 1.06 1.36 .91 1.44 .80 (16)
17 Gimnastika	1.17 1.29 1.21 1.61 1.41 2.16 1.22 1.29 1.79 1.59 1.91 1.34 .92 2.10 .68 1.09 (17)
18 Karate	.47 .80 .81 1.01 1.43 1.41 .83 1.14 1.19 1.28 1.77 1.67 .42 1.45 .88 1.02 1.09 (18)
19 Ostalo	.93 .86 .69 .98 1.18 1.57 .92 1.58 1.28 1.42 1.20 1.37 .85 1.66 .68 .31 .85 .98 (19)

Sklop obje značajne diskriminativne funkcije je, istovremeno, i neobičan i neugodan. Prva je definirana niskom razinom socijalnog hostiliteta i autoritarnosti, čemu su pridružene i ispodprosječne razine konformizma i kleronacionalizma, ali i vrlo negativnim stavovima prema vrednotama socijalističkog samoupravljanja. Druga je definirana, također, vrlo niskom razinom socijalnog hostiliteta, ali i visokom razinom kleronacionalizma, čemu su pridružene natprosječne razine autoritarnosti i konformizma i negativan stav prema samoupravljanju.

Obje su funkcije neobične zbog toga što se, bar koliko se to može zaključiti iz rezultata dosadašnjih istraživanja, nikada ne javljaju izvan prostora koji je definiran pripadanjem entiteta sportskim grupama, pa čak ni u slučaju kada je neka mjera angažiranosti i postignuća u sportu projicirana u prostor socijalnih stavova (Momirović, Hošek i Poduška, 1987). I u tom slučaju, a i kada se rezultati u skalama stavova povežu s rezultatima u kognitivnim testovima (Wolf i Prišlin, 1988), testovima za procjenu konativnih karakteristika (Momirović, 1988), pa i varijablama za procjenu socijalnog statusa (Hošek, Momirović i Prišlin, 1988), skale stavova tvore konzistentan sklop definiran niskim vrijednostima na mjerama hostiliteta i kleronacionalizma, ispodprosječnim vrijednostima na skalama autoritarnosti i konformizma, i visokim stupnjem prihvaćanja vrednota socijalističkog samoupravljanja.

Hipoteza da su neobični sklopovi diskriminativnih funkcija artefakt nekih grupa s malim brojem entiteta nestandardnog sklopa i strukture ličnosti morala se, na žalost, odbaciti; praktički isti sklopovi diskriminativnih funkcija dobijeni su i kada su eliminirani entiteti koji se bave sportovima kojima se bavi manje od 1% muškaraca ove dobi i spola, i onda kada je broj sportova reduciran tako da su zadržani samo oni kojima se bavi dovoljan broj ispitanika da bi sve procjene parametara diskriminativnih funkcija bile, statistički, dovoljno pouzdane⁵.

Da je sklop ovih funkcija vrlo neugodan i s psihološke, i sa sociološke, i s kineziološke, pa i s političke točke gledišta više je nego očito. Natprosječne vrijednosti na prvoj funkciji znače da se radi o konativno urednim ličnostima s povoljnom konfiguracijom socijalnih stavova koje, međutim, imaju negativan odnos prema samoupravljanju; ispodprosječne vrijednosti na toj funkciji znače, zapravo, da se radi o ličnostima koje, bar nominalno, prihvaćaju vrednote samoupravnog socijalizma, ali koje su izrazito socijalno hostile, autoritarne i konformističke, i kojima nije strana etnocentrična, pa čak i kleronacionalistička orijentacija.

Iako u nešto manjoj mjeri, neugodan je i sklop druge diskriminativne funkcije. Iznadprosječne vrijednosti na ovoj funkciji imaju osobe koje nisu socijalno hostile, ali su zato izrazito kleronacionalistički orijentirane, s općenito negativnim stavom prema samoupravljanju i povišenom razinom

autoritarnosti i konformizma. Ispodprosječne vrijednosti imaju osobe koje, doduše, nisu kleronacionalistički orijentirane i uglavnom prihvaćaju vrednote socijalističkog samoupravljanja, ali koje, nažalost, pokazuju vrlo izražena obilježja socijalnog hostiliteta, što je sklop prilično blizak dogmatskom socijalizmu.

Kako se vidi iz tabele 3, natprosječne vrijednosti na prvoj funkciji imaju oni koji se bave odbojkom, auto-moto sportom, vaterpolom, atletikom, rukometom i streljaštvom; nešto su iznad prosjeka i rezultati onih koji se sustavno ne bave nikakvim sportom. Izrazito ispodprosječne vrijednosti na ovoj funkciji imaju oni koji se bave boksom, a i oni koji se bave biciklizmom i judom. Ispodprosječne vrijednosti umjerenijeg intenziteta imaju na prvoj funkciji i oni, koji se bave stolnim tenisom, skijanjem i nogometom.

Ništa više optimizma, i nimalo povoljniju ocjenu odgojne uloge sporta, ne generira ni pozicija sportova na drugoj diskriminativnoj funkciji. Iznadprosječne rezultate na ovoj funkciji postižu oni koji se bave judom, tenisom, rukometom, atletikom i auto-moto sportom, a znatno ispodprosječne oni koji se bave stolnim tenisom, gimnastikom i boksom. Velika grupa ispitanika koji se bave nogometom, ili se uopće sportom ne bave, imaju uglavnom prosječne vrijednosti na drugoj diskriminativnoj funkciji.

Budući da se i hipoteza da su ovi rezultati posljedica slabe pouzdanosti ili sistematskog iskrivljavanja odgovora u testovima socijalnih stavova morala odbaciti⁶ potrebno je razmotriti moguće faktore odgovorne za formiranje diskriminativnih funkcija, a zatim i za krajnje nepovoljnu ocjenu odgojne uloge sporta u nas.

U tu svrhu korisno je razmotriti i matricu Mahalanobisovih udaljenosti između centroida sportova u prostoru svih varijabli za procjenu socijalnih stavova (tabela 4), a i položaj sportova i vektora statusnih varijabli u prostoru koji je definiran značajnim diskriminativnim funkcijama (slika 1).

Očito je da niti jedan sport, u ovako definiranom sustavu diskriminativnih funkcija, ne zauzima položaj koji bi se mogao ocijeniti povoljnim ni s psihološke, ni sa sociološke, a naravno ni s kineziološke točke gledišta.

Dvije su činjenice presudne za donošenje konačnog zaključka o odgojnoj vrijednosti sporta u nas pod vidom dobijenih rezultata. Prva je da su, unatoč statističkoj značajnosti, razlike između sportova relativno male, a

⁵Rezultati ovih analiza pohranjeni su u Računskom centru Instituta za kineziologiju i na zahtjev mogu biti stavljani na uvid.

⁶Ne samo da je pouzdanost upotrebljenih mjernih instrumenata sasvim zadovoljavajuća, nego je i njihova osjetljivost na sve oblike namjernog sistematskog iskrivljavanja odgovora (pozitivna reprezentacija, neodgovoran odnos prema testiranju i sklonost davanju lažnih odgovora) vrlo slaba (Momirović, 1987). Unatoč tome, učinjena je i posebna diskriminativna analiza sportova u prostoru skala za kontrolu iskrenosti (Wolf i Džamonja, tehničko saopćenje; rezultati ove analize neće biti publicirani, ali na zahtjev mogu biti stavljani na uvid). Nijedna diskriminativna funkcija nije, ni približno, dostigla razinu statističke značajnosti, što znači da se grupe praktički ne razlikuju u onim osobinama ličnosti koje utiču na sklonost ka sistematskom iskrivljavanju odgovora u psihologijskim testovima.

male su i razlike između onih koji se sportom uopće ne bave i onih koji se bave bilo kojim od analiziranih sportova; pogotovo su male razlike između nesportaša i onih koji se bave nogometom, daleko najpopularnijem od svih analiziranih sportova. Druga je da je sklop obje funkcije sasvim različit od sklopa bilo kako drugačije definirane latentne dimenzije izvedene iz mjera socijalnih stavova, što je naravno moguće onda i samo onda ako konfiguracija analiziranih grupa u prostoru socijalnih stavova generira, zbog razlika između tih grupa, latentne dimenzije čija je egzistencija nesumnjiva, ali koje dijele relativno mali dio svoje varijance sa zajedničkom varijancom sustava varijabli za procjenu vrijednosne orijentacije i socijalnih stavova.

Iz ovoga slijedi da je diferencijalni odgojni učinak sporta uopće, i različitih sportova napose, relativno slab; i, u mjeri u kojoj se razlike između analiziranih grupa ne mogu pripisati slučaju, taj je odgojni učinak, nažalost, općenito nepovoljan. Ovo zato što se sportovi među sobom prije svega razlikuju po tipu tog negativnog učinka, a ne po tome što bi, bar neki od njih, proizvodili pozitivne odgojne efekte.

Brojni su činioci, očito, odgovorni za ovo stanje. Vrlo je vjerojatno da bi sustavne analize programa odgojnog rada trenera i njihove stručne osposobljenosti za provođenje valjano koncipiranih transformacijskih postupaka utvrdile jedan, iako ne možda najvažniji dio tih činilaca. Jer, na vrijednosnu orijentaciju i socijalne stavove ne utiču samo treneri; posljedice vrijednosne orijentacije i stavova drugih ljudi, prije svega članova uprave, a i poslenika u sredstvima javnog informiranja, također mogu imati neki učinak.

U svakom slučaju krajnje je vrijeme da se problem odgojne uloge sporta prestane tretirati emitiranjem zvučnih deklaracija i počne istraživati na način koji će omogućiti da se na temelju objektivnih i pouzdanih informacija započne smišljena aktivnost usmjerena na radikalnu promjenu društvene uloge, organizacije i rukovođenja sportom; bez toga bilo koji zahvat teško da bi mogao bitno promijeniti stanje koje nije daleko od toga da se može smatrati nedopustivim.

LITERATURA

- Bredemeier, B.J. (1984): Sport, gender and moral growth. In J.M. Silva III and R.S. Weinberg, Psychological Foundations of Sport, Human Kinetics Publishers, Champaign.
- Hošek, A. (1972): Utjecaj strukture ličnosti na stupanj angažiranosti u sportu i stavove prema sportu kod maloljetnih delinkvenata. I. Analiza manifestnog prostora. Kineziologija, 2, 2 : 59-78.
- Hošek, A. (1973): Utjecaj strukture ličnosti na stupanj angažiranosti u sportu i stavove prema sportu kod maloljetnih delinkvenata. II. Analiza latentnog prostora. Kineziologija, 3, 1 : 107-116.
- Hošek, A., K. Petrović, K. Momirović and S.Horga (1982): Relation between sports and some factors influencing the socialization process. International Review of Sport Sociology, 4 (17) : 31-46.
- Hošek, A., K. Momirović i R. Prišlin (1987): Relacije statusnih karakteristika i socijalnih stavova mladih. Tehničko saopćenje, FFK i VMA, Zagreb-Beograd.
- Ibrahim, H. (1968): Prejudice among college athletes. Research Quarterly, 39, 3 : 556-565.
- Maier, R.A. and P.J. Lavrakas (1981): Some personality correlates of attitudes about sports. International Journal of Sport Psychology, 12, 1 : 19-22.
- Momirović, K. i B. Wolf (1987): Metrijske karakteristike skale konformizma. Tehničko saopćenje, FFK i VMA, Zagreb-Beograd.
- Momirović, K. i B. Wolf (1987): Metrijske karakteristike skale autoritarnosti. Tehničko saopćenje. FFK i VMA, Zagreb-Beograd.
- Momirović, K., A. Hošek i S. Poduška (1987): Položaj sportske aktivnosti u strukturi socijalnih stavova. Kineziologija, 19 (u tisku)
- Momirović, K., B. Wolf i I. Ignjatović (1987): Metrijske karakteristike skale socijalnog hostiliteta (FROM). Tehničko saopćenje, FFK i VMA, Zagreb-Beograd.
- Momirović, K. (1988): Relacije primarnih konativnih faktora i rezultata u testovima za procjenu socijalnih stavova. Tehničko saopćenje, FFK i VMA, Zagreb-Beograd.
- Momirović, K. (1988): Uticaj neiskrenosti na rezultate u testovima za procjenu sistema vrednosti. Tehničko saopćenje, FFK i VMA, Zagreb-Beograd.
- Mraković, M. (1972): Struktura nekih konativnih faktora različitih skupina stručnih kadrova. Kineziologija, 2, 2 : 79-86.
- Mraković, M., V. Juras i D. Metikoš (1972): Relacije između nekih konativnih faktora i angažiranosti kineziološkim aktivnostima. Kineziologija, 2, 2 : 51-58.
- Mraković, M., A. Hošek, V. Juras, N. Sabioncello (1974): Relacije između nekih vrijednosnih sustava i angažiranosti kineziološkim aktivnostima. Kineziologija, 4, 2 : 22-29.
- Park, R.J. (1983): Three major issues: The Academy takes a stand. Journal of Physical Education, Recreation and Dance, 1 : 52-53.
- Petrović, K. (1981): Sociologija telesne kulture. Visoka škola za telesno kulturo, Ljubljana.
- Petrović, K. i A. Hošek (1986): Prilozi za sociologiju sporta. Fakultet za fizičku kulturu, Zagreb.
- Silva, J.M. and R.S. Weinberg (1984): Psychological foundations of sport. Human Kinetics Publishers, Champaign.
- Stevenson, C.L. (1975): Socialization effects of participation in sport: A critical review of the research. Research Quarterly, 46, 3 : 287-301.
- Wolf, B. i K. Momirović (1988): Metrijske karakteristike skale stavova prema kleronacionalizmu. Metodološke sveske, 3 (u pripremi).
- Wolf, B. i K. Momirović (1988): Metrijske karakteristike skale stavova prema vrednotama socijalističkog samoupravljanja. Metodološke sveske, 3 (u pripremi).

Momirović, Konstantin; Hošek, Ankica.

**A CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE SOCIALIZATION ROLE OF SPORT:
A DISCRIMINATIVE ANALYSIS OF SOME SPORTS DISCIPLINES IN THE SPACE OF SOCIAL ATTITUDES**

Kineziologija, Zagreb 19 (1987), 2, S. 91-96, 4 Abb, 23 Lit.

Social attitudes / Sport / Sports disciplines / Canonic discriminative analysis /

The sample involved 718 healthy males aged 19 to 27 with a proportion of subjects not engaged in any sport and those who were engaged in the sports typical of more than 0.5% of Yugoslav population of this age and sex. Five scales were used to assess the attitudes toward self-management, clero-nationalism, authoritarianism, conformity and social hostility.

The only discriminative function significant on the level of error type I of 0.01 was defined by the low values on the scales of hostility and authoritarianism, but also by the negative attitudes toward the value of the socialist self-management.

The greatest positive values on this dimension involved volleyball, automobilism, water-polo and athletics, whereas the negative values were attached to boxing, judo, bicycling, table tennis, skiing and football. However, due to a relatively low canonic correlation (0.35) and a small number of entities in some sports, these results must be regarded with extreme caution and verified in further investigations. But, without any doubt it may be said that those engaged in various sports differ in socially extremely undesirable construction of attitudes and that it is high time someone re-examined the socialization influence of the coach and others responsible for the upbringing of youth systematically engaged in sport.

Константин Момирович и Анкица Хошек
Институт спортивной антропологии
факультета физической культуры Университета г. Загреб

**ПРИЛОЖЕНИЕ ПОЗНАНИЮ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ ФУНКЦИИ СПОРТА:
ДИСКРИМИНАТИВНЫЙ АНАЛИЗ НЕКОТОРЫХ СПОРТИВНЫХ ДИСЦИПЛИН В ПРОСТРАНСТВЕ
СОЦИАЛЬНЫХ ВЗГЛЯДОВ**

В качестве испытуемых в исследование приняло участие 718 здоровых мужчин в возрасте 19-27 лет, среди которых было пропорциональное число тех, которые не занимаются спортом и тех, которые занимаются одним из видов спорта, которым занимается, по крайней мере, 0,5% югославов того же возраста и пола. Исследование проведено при помощи пяти шкал оценки взглядов о самоуправлении, клеронационализме, авторитаризме, конформизме и социальной ненависти. Полученная единственная дискриминативная функция достоверная на уровне ошибки типа I 0,01 была определена низкими результатами на шкалах социальной ненависти и авторитаризма, но и отрицательными взглядами о социалистическом самоуправлении. Самые большие положительные результаты на этом факторе характерны для волейбола, автомобильного спорта, водного поло и атлетики, а самые большие отрицательные результаты - для бокса, дзю-до, велоспорта, настольного тенниса, лыжного спорта и футбола. Однако, так как каноническая корреляция относительно низкая (0.35) и число испытуемых в отдельных видах спорта небольшое, настоящие результаты должны рассматриваться очень осторожно и должны проверяться в будущих исследованиях. Все-таки, нет сомнений, что те испытуемые, которые занимаются различными видами спорта, отличаются на основе одной нежелательной структуры социальных взглядов, и поэтому необходимо провести анализ воспитательной деятельности тренеров и всех тех, которые ответственны за воспитание молодежи, систематически занимающейся спортом.